

Na co se zaměřit v případě recenzování divadelního představení

1. Recenzuji premiéru, případně novinářskou předpremiéru, nebo první reprízu, snažím se tedy vidět co nejčerstvější představení. Ideálně nabízím recenzi v termínu, který je co nejbližší premiéře. Nemám smysl recenzovat představení, které už měli možnost diváci opakovaně vidět. Proto sleduji kmenová představení jednotlivých divadel, ne hostování. Typově: pokud má HaDivadlo premiéru, recenzuji tu, nikoli první výjezd s představením do Prahy.
2. Sleduji scény kontinuálně, abych měla možnost srovnání. V kontextu divadla, herců a zejména režie.
3. Všímám si obsazení. Pokud soubor pracuje s netradičním obsazením rolí, reflektuji to. Příklad: v přiložených recenzích na představení Vinnitou soubor Polárky skvěle obsadil ženy do rolí mužů. Když znám kontinuálně práci souboru, mohu se k tomu vyjádřit: J. P. Kříž se spokojil s konstatováním, že jde o genderově nevyvážené Indiány, Luboš Mareček ve zkratce, ale mnohem výstižněji vysvětlil, že jde vlastně o vyprávění indiánských žen, které si u ohňů předávají.
4. Všímám si scény a kostýmů, je to pro divadlo podstatná složka. Cituji z Marečkovy vinnitouovské recenze: „V případě Vinnitoua to znamená jen něco málo rekvizit a holé jeviště s obrovským totemem v popředí. Hrací prostor je předdělený v půli obyčejnou bílou oponkou – dva pruhy plátna na kroužcích v ocelovém lanku samozřejmě slouží ke stínohře a k projekcím, záběry prerie či historické fotky původních obyvatel Ameriky se ale někdy promítají také na zadní stěnu jeviště. V kostýmech a líčení scénografka Bára Čechová zase hravým způsobem kombinuje různé materiály s modrými detaily. Modrá u indiánů evokuje vodu či oblohu, u bílých tváří se logicky promítá do barvy košilí a džín – sjednocuje nejen oba tyto protikladné světy, ale také inscenační celek.“ Věnoval scéně a kostýmům vlastně nejdelší odstavec, ale má to opodstatnění.
5. Všímám si hudby, podobně nosná jako ve filmu.
6. Soustředím se na obor, který umím, je mojí doménou. U nás je hodně málo lidí, kteří jsou třeba schopní recenzovat operu, muzikál, taneční představení... to všechno je divadlo, přitom to chce mít nakoukáno nejenom to jedno konkrétní představení, ale znát celou českou i zahraniční scénu. Typově: těžko budete psát recenzi na balet v Národním, když jste zatím viděli v Národním jen činohru, byť třeba všechno v posledních letech.
7. Pokud má představení alternace, píšu, kdo hrál. Pokud recenzuji pro Divadelní noviny nebo jiné periodikum, které je skutečně hlavní v oboru, klidně jdu na předpremiéru a pak na premiéru, když se alternace liší, abych měla možnost srovnání, a v recenzi to popíšu.
8. Dělán si poznámky přímo v sále během představení, kupuju si program.
9. Pokud divadlo dělá tiskovku před premiérou, jdu na ni a ptám se.
10. Všímám si, jestli jde o adaptaci starší látky a srovnávám, nebo jestli jde o nový text nebo novou dramaturgii nikdy nehraného. Je rozdíl dělat posté Hamleta (tam má smysl se ptát na tiskovce proč sáhli po známé látce), nebo připravit například Osmyčky v souvislosti s výročím 48/68 (tam se ptám toho, kdo psal scénář a toho, kdo ho dramaturgoval, podle jakého klíče a s jakým záměrem se do toho pustili).

Bonusová otázka: kdo je to dramaturg a jaká je jeho úloha na divadle?